

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора

Вінницького

національного

аграрного університету

Віктор Мазур

2025 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Пронько Людмили Миколаївни
на тему: «Організаційно-економічний механізм відтворення
людського капіталу сільських територій»
поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством**

Дисертація Пронько Людмили Миколаївни на тему: «Організаційно-економічний механізм відтворення людського капіталу сільських територій», подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю **08.00.03 – економіка та управління національним господарством**.

1. Актуальність теми дослідження.

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується глибокими трансформаційними процесами, що охоплюють не лише національну економіку загалом, а й систему функціонування територіальних громад. Особливо чутливими до кризових явищ залишаються сільські території, на яких протягом останніх десятиліть спостерігається стійка депопуляція, відтік трудових ресурсів, старіння населення, зниження доступності соціальних послуг та ослаблення інституційної спроможності місцевого самоврядування. Повномасштабна війна 2022–2024 рр. суттєво поглибила наявні дисбаланси, спричинила руйнування інфраструктури, зростання рівня безробіття, міграційні втрати та посилення соціальної вразливості населення. У сучасних умовах людський капітал поступово стає визначальним ресурсом економічної стійкості, безпеки та майбутнього розвитку держави.

У дисертації здійснено комплексне дослідження теоретичних, методологічних та прикладних засад щодо формування механізму відтворення людського капіталу в територіальних громадах, що є критично необхідним в умовах воєнних та післявоєнних трансформацій та інтеграції України до європейського економічного простору. Актуальність роботи додатково посилюється через: впровадження інструменту для моніторингу та оцінки стану, динаміки та диспропорцій ЛК безпосередньо на рівні

територіальних громад, розвиток партнерства між державою, громадами та неурядовими структурами щодо формування комплексної системи моніторингу та управління людським капіталом у сільській місцевості, розроблену післявоєнну модель відтворення людського капіталу сільських територій – усі ці аспекти ґрунтовно проаналізовані у дисертації.

Дисертаційна робота відповідає другому пріоритетному напрямку розвитку науки і техніки – фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави (ст.3 Закону України «Про пріоритетні напрями науки і техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III), базується на положеннях Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» (схваленої Указом Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019), відповідає завданням і цілям, визначених у Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року (від 17 серпня 2018 р. № 9015).

1. Зв'язок з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною науково-дослідних тем: «Забезпечення розвитку територіальних громад в умовах реформування місцевого самоврядування». (№ ДР 0122U002096, термін виконання: 2022-2024 рр.). Автором запропоновано вдосконалення управління розвитком територіальних громад в умовах воєнного стану та проаналізовано стан територіальних громад та визначено основні напрями якісного розвитку громади на основі підвищення ефективності використання людського потенціалу.

2. Наукова новизна дослідження:

вперше:

- обґрунтовано методичний інструментарій оцінювання людського капіталу через розроблення інтегрального індексу людського капіталу територіальних громад (далі – ІЛК-ТГ), який надає можливість для моніторингу й оцінки стану, динаміки та диспропорцій людського капіталу безпосередньо на рівні територіальних громад (а не лише на національному чи регіональному рівні, як ІЛР ООН);

- розроблено післявоєнну модель відтворення людського капіталу, що є гібридом класичних економічних концепцій та сучасних кризових підходів, орієнтованих на безпековий, адаптаційний та відновлювальний компоненти;

- обґрунтовано концепцію асиметричного гендерного міграційного шоку, як специфічного демографічного ефекту вимушеної міграції воєнного часу, що проявляється у масовому виїзді жінок репродуктивного віку та дітей із сільських територій, унаслідок чого при загальному скороченні чисельності населення відбувається статистичне зростання частки чоловіків у структурі наявного населення, що призводить до критичного звуження репродуктивної бази, поглиблення структурних диспропорцій та довгострокових втрат людського капіталу.

- обґрунтовано концептуальну модель «Трикутник партнерства», яка передбачає розвиток інституційної взаємодії між державою, громадами й неурядовими структурами як основи нової управлінської культури, орієнтованої на стратегічне планування, синергію ресурсів та спільну відповідальність за відтворення людського капіталу на рівні територіальних громад;

удосконалено:

- теоретико-методичні підходи до визначення категорії «людський капітал сільських територій» як стратегічної основи їх сталого розвитку, соціальної згуртованості та культурного самовідтворення громади, а також до трактування механізму його відтворення як відкритої, динамічної та багаторівневої системи, що інтегрує економічні, соціальні, інституційні, цифрові й культурні складники та забезпечує формування накопиченого фізичного та інтелектуального потенціалу, знань, навичок, здібностей і мотивацій, які цілеспрямовано реалізуються в економічній діяльності.

- інституційне забезпечення формування комплексної системи моніторингу й управління людським капіталом у сільській місцевості, яка базується на впровадженні інституціонального підходу до підтримання безперервного інформаційного зворотного зв'язку між аналітичними оцінками (отриманими за ІЛК-ТГ) і процесом ухвалення управлінських рішень. На відміну від традиційних систем, запропонована модель забезпечує високий рівень інтегративності, поєднуючи демографічні, соціальні й економічні показники на рівні територіальних громад, що дає змогу здійснювати превентивний моніторинг та своєчасно реагувати на негативні тенденції у відтворенні людського потенціалу;

- напрями державної підтримки реалізації підприємницьких ініціатив, що охоплюють фінансово-фіскальне стимулювання (пільгове оподаткування, спецмеханізми), інституціоналізацію сільського розвитку й структурну диверсифікацію на користь неаграрного малого та середнього бізнесу, а також посилення консультатійно-кадрової підтримки й удосконалення соціально-житлових гарантій;

- концептуальні засади державної політики у сфері відтворення людського капіталу сільських територій через пропозицію інституційної інтеграції механізмів управління людським капіталом, який, на відміну від існуючих підходів, забезпечує баланс між централізованими стратегіями й локальними ініціативами територіальних громад;

- підходи забезпечення функціональної стійкості й економічної мобільності, через синергетичну інтеграцію цифрового й соціально-інфраструктурного комплексів з економічно-підприємницьким комплексом, що забезпечує можливість, з одного боку, створити технологічну основу для AgriTech і подолати цифровий розрив, а з іншого – забезпечити генерацію доходу й реінвестування податкової бази у модернізацію інфраструктури, а також інституційну стійкість, завершуючи самопідтримувальний цикл;

- методи прогнозування відтворювальних процесів людського капіталу сільських територій на основі розроблення матричної моделі інноваційного

забезпечення, яка, на відміну від лінійних методів прогнозування, дає змогу ідентифікувати приховані резерви трудового потенціалу в умовах нестабільності та визначати оптимальні точки вкладення інвестиційних ресурсів для переходу від підтримуючої до адаптаційно-відновлювальної моделі розвитку людського капіталу, що забезпечує гнучкість стратегічного планування на рівні національного господарства та окремих територіальних громад

набули подальшого розвитку:

- методологічні підходи дослідження людського капіталу територіальних громад через інтеграцію чотирьох ключових теоретичних напрямів: економічного, соціального, інституціонального й системного – у єдину, багатовимірну концептуальну рамку, яка вперше сфокусована на мікрорівні (ТГ), вимагає просторово-чутливого аналізу з урахуванням локалізованого людського капіталу та є адаптивною до умов невизначеності й воєнних ризиків;

- методичні підходи до розвитку соціально-культурної інфраструктури сільських територій через обґрунтування концепції багатофункціональних центрів громад, створених на базі закладів освіти й культури, що на відміну від підходу до функціонування соціальних об'єктів, передбачає їхню інтеграцію в єдиний простір освітніх, культурних і соціальних послуг з метою не лише оптимізувати використання інфраструктури в умовах обмежених ресурсів, але й створити якісно нове середовище для формування людського капіталу, підвищити соціальну активність громади та посилити привабливість сільської місцевості для різних вікових груп.

- інноваційні механізми комплексної післявоєнної моделі відтворення людського капіталу сільських територій та підходи до стратегічного планування й забезпечення інституційної стійкості, які ґрунтуються на застосуванні розробленої економіко-математичної моделі для ідентифікації стратегічних пріоритетів і прогнозування динаміки розвитку трудового потенціалу в умовах високої невизначеності.

4. Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових досліджень щодо розуміння механізму відтворення людського капіталу, який, на відміну від індивідуально-економічної логіки інвестування в освіту та охорону здоров'я, запропоновано розглядати як відкриту інституційно-соціальну екосистему. У роботі обґрунтовано, що в умовах війни та системної нестабільності людський капітал набуває рис суспільного блага, а результативність його відтворення визначається рівнем узгодженості інституційного середовища, ступенем цифрової інклюзії, доступністю базових соціальних послуг і сформованістю ціннісних орієнтацій на солідарність, стійкість і відповідальність громад.

Сформовано авторське бачення людського капіталу сільських територій як виробничого фактора їх розвитку, що формується на перетині індивідуальних характеристик населення (освіта, здоров'я, професійний досвід, мотивація) та інституційних умов їх реалізації (доступність освіти й медицини, цифрових сервісів, ринку праці, локальних інститутів).

Обґрунтовано ключову роль держави у процесах відтворення людського капіталу сільських територій як гаранта базових прав і доступу населення до освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та інфраструктури, а також як стратегічного фасилітатора інституційного середовища в умовах війни, демографічного спаду й цифрової нерівності.

Дослідження формує теоретичні підходи щодо формування сучасної моделі державної політики у сфері розвитку людського капіталу, уточнює впровадження індикативного управління на основі системного моніторингу людського капіталу громад та посилення локального лідерства як механізму підвищення стійкості та повоєнного відновлення людського потенціалу сільських територій

Результати дослідження мають істотне значення для спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, оскільки: поглиблюють теоретичні основи щодо механізму відтворення людського капіталу; розширюють підходи формування державної політики через пропозицію інституційної інтеграції механізмів управління людським капіталом; удосконалюють наукову базу розроблення поствоєнної моделі відтворення людського капіталу; підсилюють інституційний та соціально-економічний аспекти забезпечення функціональної стійкості та економічної мобільності сільських територіальних громад, шляхом синергетичної інтеграції цифрового та соціально-інфраструктурного комплексу з економічно-підприємницьким комплексом; формують теоретичний фундамент визначення стратегічних пріоритетів відтворення людського капіталу сільських територіальних громад.

5. Практичне значення роботи.

Практичне значення дисертаційної роботи підтверджується впровадженням її результатів у діяльність органів публічної влади, сільських територіальних громад та закладів освіти, що засвідчено відповідними довідками.

Розроблені автором методичні підходи, моделі, інструменти ефективності відтворення людського капіталу сільських територій були використані:

органами місцевого самоврядування та регіональної влади:

Вінницькою обласною радою (довідка від 28.11.2025 р. № 1898/01.01-19-2025) – формування регіональної політики щодо впровадження в сфері диверсифікації малого та середнього бізнесу, а також вдосконалення системи інноваційного забезпечення відтворювальних процесів людського капіталу сільських територій;

Департаментом економіки та інвестицій Вінницької міської ради (довідка № 01.5/1768 від 2.01.2026 р.) – при підготовці стратегічних напрямів розвитку територіальних громад Вінницької області; формуванні обласної програми підтримки підприємств аграрного сектору економіки на період економічного відновлення;

селищними територіальними громадами:

Дашівською селищною радою (довідка від 28.11.2025р. № 02.17/1370) – для підвищення ефективності відтворення людського капіталу сільських територій та при формування обласної програми підтримки малих підприємств аграрного сектору економіки та активізації інструментів відтворення людського капіталу;

Шпиківською селищної територіальною громадою (довідка від 28.11.2025 р. № 1228/02-14) – для активізації соціально-економічних інструментів відтворення людського капіталу шляхом імплементації авторської моделі;

зкладами вищої освіти:

Вінницьким національним аграрним університетом (довідка від 04.12.2025 р. № 01.1-60-1573) – у навчальному процесі (оновлення програм і методичних матеріалів), наданні консультацій органам місцевого самоврядування та підготовці студентських і магістерських досліджень на основі розроблених автором моделей та методик.

Дисертаційна робота пов'язана з планами науково-дослідних робіт Вінницького національного аграрного університету за темами:

«Забезпечення розвитку територіальних громад в умовах реформування місцевого самоврядування». Номер державної реєстрації 0122U002096. Термін виконання: 2022-2024 рр., де автором запропоновано вдосконалення управління розвитком територіальних громад в умовах воєнного стану та проаналізовано стан територіальних громад та визначено основні напрями якісного розвитку громади на основі підвищення ефективності використання людського потенціалу.

Впровадження результатів дисертації забезпечило: удосконалення стратегічного управління відтворення людського капіталу сільських територій, підвищення їх стійкості та конкурентоспроможності; формування регіональних політик підтримки індустрії гостинності; модернізацію освітніх програм і підготовки фахівців.

6. Особистий внесок здобувача (зазначається до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою докторської дисертації).

Дисертація є самостійною науковою працею, у якій викладено авторські ідеї, концепції та наукові розробки, що забезпечили вирішення поставлених у дослідженні завдань. Усі теоретичні узагальнення, методичні підходи, аналітичні висновки, наукові положення та практичні рекомендації сформульовані здобувачкою особисто.

У співавторських наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, особистий внесок здобувачки полягає у: формуванні концептуального підходу до відтворення людського капіталу сільських територій як цілісного, безперервного відтворювального процесу в системі народного господарства; обґрунтуванні інституційного підходу до державного регулювання відтворення людського капіталу сільських територій, який передбачає трансформацію від патерналістської до партнерської моделі управління; розробці екосистемної багаторівневої

моделі відтворення людського капіталу територіальної громади в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення; здійсненні аналітичного обґрунтування інтегрованої концепції стратегічних пріоритетів відтворення людського капіталу сільських територій України в умовах війни та післявоєнної відбудови; створенні цілісної багаторівневої системи інноваційного забезпечення відтворювальних процесів людського капіталу сільських територій, що функціонує як інтегрована *Human Capital Innovation System*; підготовці та систематизації емпіричного матеріалу, проведенні розрахунків та формуванні наукових висновків.

У статтях, опублікованих у співавторстві, здобувачкою виконано основну частину наукових досліджень, включаючи постановку проблеми, розробку методології, інтерпретацію результатів та формування висновків.

Ідеї, положення та гіпотези інших авторів використовувалися лише для підкріплення власних наукових розробок та супроводжуються відповідними бібліографічними посиланнями.

Зміст дисертації повністю відображає особистий науковий внесок здобувачки у розробку теоретичних і методичних засад стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств сфери гостинності в умовах економічної нестабільності.

Дисертація не містить матеріалів кандидатської дисертації.

7. Апробація результатів дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження були апробовані на науково-практичних конференціях, зокрема: IV міжнародній науковій конференції «Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку» (м. Миколаїв, 16-17 грудня 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва» (м. Вінниця, 25-26 квітня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції: актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права (м. Полтава, 10 листопада 2018 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інструменти сучасного маркетингу як засіб впливу на споживача» (м. Вінниця, 18-19 квітня 2019 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва» (м. Вінниця, 6-7 червня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми менеджменту та права» (м. Вінниця, 1-2 червня 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформаційна динаміка розвитку економіки» (м. Вінниця, 28-29 жовтня 2020 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інноваційні напрями соціально-економічного розвитку АПК України в умовах військового стану та повоєнного відновлення» (м. Вінниця, 30-31 травня 2023 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інноваційні напрями соціально-економічного розвитку АПК України в умовах євроінтеграції» (м. Вінниця, 4-5 квітня 2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інноваційні напрями соціально-економічного розвитку АПК України в умовах євроінтеграції» (м. Вінниця, 29-30 травня 2025 р.).

8. Публікації.

За результатами дослідження опубліковано 42 наукових праць загальним обсягом 42,46 друк. арк., з яких особисто автору належать 13,74 друк. арк., зокрема 2 колективних монографій, 12 статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus і Web of Science, 23 статті у наукових фахових виданнях України, 5 статей у міжнародних виданнях, а також 5 тез доповідей на наукових конференціях, що додатково відображають наукові результати дисертації.

Усі публікації відповідають вимогам щодо оприлюднення результатів дисертаційних досліджень, визначених Наказом МОН України від 23.09.2019 р. № 1220, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 08 жовтня 2019 року за № 1086/34057 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Наукові результати, викладені у публікаціях, повністю відображають зміст дисертації, підтверджують її наукову новизну та практичне значення, а також забезпечують належний рівень апробації основних положень дослідження.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

(які входять до переліку МОН України)

1. Пронько Л.М. Становлення та розвиток місцевої влади в Україні. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 3 (7). С. 88-96. (0,33 друк. арк.).
2. Пронько Л.М. Система оцінки факторів впливу на ефективність використання власності в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 445-453. (0,82 друк. арк.).
3. Колесник Т.В. Пронько Л.М. Ефективність використання власності в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 6 (22). С. 52–69. (0,82 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтовано теоретичні засади реалізації відносин власності через менеджмент та досліджено роль управлінського капіталу в забезпеченні цільового та раціонального використання майна аграрних підприємств у сільській місцевості – 0,41 друк. арк.).
4. Пронько Л.М. Інструменти розвитку малого підприємництва в сільській місцевості Вінницької області. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 5 (33). С. 64–74. (0,45 друк. арк.).
5. Фурман І. В., Пронько Л. М. Формування державної програми підтримки підприємств-агровиробників України з урахуванням світового досвіду. *Економіка АПК*. 2019. № 11. С. 85–95. DOI: 10.32317/2221-1055.201911085. (0,5 друк. арк. – особистий внесок – розроблено рекомендації щодо фінансування освітньо-консультаційних програм (extension services) як форми інвестицій у людський капітал агровиробників. – 0,25 друк. арк.).
6. Пронько Л. М., Кулик Н. М. Напрями реалізації державної підтримки аграрного сектору економіки в ринкових умовах господарювання. *Економіка,*

фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. № 1 (41). С. 23–32. DOI: 10.37128/2411-4413-2019-1-1-2 (0,5 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтування стратегічних напрямів держпідтримки як засобу підвищення якості людського капіталу в сільській місцевості. – 0,25 друк. арк.).

7. Пронько Л.М., Гонтарук Я.В., Ревкова А.В. Дослідження стану розвитку фермерства в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48, Ч. 1. С. 155–165. DOI: 10.32843/bses.48-25 (0,6 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтовано значення фермерських господарств як базових осередків формування людського капіталу в сільській місцевості – 0,2 друк. арк.).

8. Самборська О.Ю., Колесник Т.В. Пронько Л.М. Дослідження економічного розвитку підприємств Вінницької області у контексті активізації виробничої діяльності. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки та практики*. 2021. № 2 (56). С. 63–79. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-2-5 (0,78 друк. арк. – особистий внесок – досліджено стан промислового та аграрного секторів Вінницької області та визначено роль професійно-технічної підготовки кадрів? як базису для нарощування обсягів виробництва – 0,26 друк. арк.).

9. Самборська О. Ю., Колесник Т.В., Пронько Л.М. Ретроспектива дефініції сутності людського капіталу і його змісту. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5–6 (88). С. 43-50. DOI: 10.37332/2309-1533.2021.5-6.6 (0,36 друк. арк. – особистий внесок – досліджено стан промислового та аграрного секторів Вінницької області та визначено роль професійно-технічної підготовки кадрів як базису для нарощування обсягів виробництва – 0,12 друк. арк.).

10. Пронько Л.М. Особливості відтворення людського капіталу сільських територій. *Продовольчі ресурси*. 2022. Т. 10. № 18. С. 266–275. DOI: 10.31073/foodresources2022-18-26 (0,5 друк. арк.).

11. Пронько Л.М. Соціальна політика об'єднаних територіальних громад як засіб відтворення людського капіталу сільських територій. *Економічний дискурс*. 2022. Вип. 1-2. С. 74–81. DOI: 10.36742/2410-0919-2022-1-8 (0,4 друк. арк.).

12. Пронько Л.М. Організаційні особливості формування людського капіталу сільських територій. *Економічний дискурс*. 2022. Вип. 3–4. С. 61–70. DOI: 10.36742/2410-0919-2022-2-6 (0,45 друк. арк.).

13. Березюк С.В., Пронько Л.М., Годя О.О. Основні чинники формування поведінки людини у суспільстві. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2023. № 4 (66). С. 94–109. DOI: 10.37128/2411-4413-2023-4-7 (0,75 друк. арк. – особистий внесок – досліджено вплив суспільних норм, традицій та цінностей на формування індивідуальної траєкторії розвитку особистості – 0,25 друк. арк.).

14. Пронько Л.М., Затайдух К.Ю., Чорний Я.І. Економічний розвиток територіальних громад: сутність, особливості та стратегічні перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-59-65 (0,9 друк. арк. – особистий внесок –

розроблено рекомендації щодо залучення людського потенціалу до інноваційних проєктів та стимулювання місцевого підприємництва – 0,3 друк. арк.).

15. Berezyuk S., Bereziuk Yu., Pronko L. Factors of formation of human behavior in society. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-63-72 (1,02 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтовано вплив поведінкових факторів на формування професійної ідентичності – 0,34 друк. арк.).

16. Пронько Л.М., Колесник Т.В., Гуцол М.В. Вплив децентралізації на ефективність управління в об'єднаних територіальних громадах України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 65. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-65-62 (0,96 друк. арк. – особистий внесок – проведена оцінка фінансової автономії ТГ та її кореляції з показниками соціально-економічного розвитку – 0,32 друк. арк.).

17. Лутковська С.М., Пронько Л.М., Колесник Т.В., Підвальна О.Г. Розвиток місцевого самоврядування в системі управління змінами. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 8 (278). С. 214–234. DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-278-214-234 (1,0 друк. арк. – особистий внесок – розроблено алгоритми системного управління змінами на місцевому рівні – 0,25 друк. арк.).

18. Пронько Л.М., Ревкова А.В., Затайдух К.Ю. Стратегічне планування збалансованого розвитку сільських територій: еколого-економічні індикатори та моделі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 143–149. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.20.143 (0,4 друк. арк. – особистий внесок – проведений аналіз впливу соціальних індикаторів (якість життя, рівень освіти) на загальний індекс розвитку – 0,2 друк. арк.).

19. Пронько Л.М., Токарчук Д.М., Березюк Ю.Б. Соціальна відповідальність політикуму як основа ефективності публічного управління. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 3 (69). С. 162–177. DOI: 10.37128/2411-4413-2024-3-10 (0,78 друк. арк. – особистий внесок – досліджено механізми реалізації соціально відповідальної політики в умовах воєнного стану – 0,26 друк. арк.).

20. Пронько Л. Людський капітал сільських територій як об'єкт економічного відтворення: інституційний та управлінський вимір. *Економічний аналіз*. 2025. № 3. С. 650–658. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.03.650> (0,82 друк. арк.)

21. Пронько Л. Організаційно-економічні основи управління процесами відтворення людського капіталу сільської місцевості. *Економічний аналіз*. 2025. № 4. С. 354-363. DOI: <https://doi.org/10.35775/econa2025.04.354> (0,9 друк. арк.)

22. Пронько Л. Рівень життя сільського населення як фактор відтворення людського капіталу. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2025. Випуск 3–4. С. 112–120. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2025.03-04.112> (0,57 друк. арк.).

23. Пронько Л. Мотиваційні механізми закріплення людського капіталу на сільських територіях. *Інноваційна економіка*. 2025. № 4 (104). С. 43–50.

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.4.5> (0,75 друк. арк.).

Статті в іноземних виданнях:

(статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором))

1. Pronko L., Kolesnik T. Decentralization of public and local authorities in Ukraine. *Baltic Journal of Economics Studies*. 2016. Vol. 2 (1). P. 96–100. DOI: 10.30525/2256-0742/2016-2-1-96-100 (Web of Science Core Collection) (0,22 друк. арк. – особистий внесок – проведена оцінка ролі інтелектуального капіталу територіальних громад у забезпеченні фінансової незалежності – 0,11 друк. арк.).

2. Pronko L., Kolesnik T., Samborska O. Activities of united territorial communities as a body of local government in the conditions of power decentralization in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4 (2). P. 184–190. DOI: 10.30525/2256-0742/2018-4-2-184-190 (Web of Science Core Collection) (0,3 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтована роль професійного менеджменту в забезпеченні фінансової та організаційної автономії громад – 0,1 друк. арк.).

3. Pronko L., Kolesnik T., Samborska O. Ukraine Dairy Market: State and Prospects of Development. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. Vol. 9 (1). P. 243–252. DOI: 10.14207/ejsd.2020.v9n1p243 (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,45 друк. арк. – особистий внесок – досліджено мотиваційних механізмів для молодих фахівців в аграрному секторі та їхнього впливу на продуктивність галузі – 0,15 друк. арк.).

4. Pronko L., Furman I., Kucher A., Gontaruk Y. Formation of a State Support Program for Agricultural Producers in Ukraine Considering World Experience. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. V. 9 (1). P. 364–379. DOI: 10.14207/ejsd.2020.v9n1p364 (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,72 друк. арк. – особистий внесок – досліджено вплив державної підтримки на збереження людського капіталу в сільській місцевості та стимулювання самозайнятості та проведений аналіз програм підтримки молодих фермерів – 0,18 друк. арк.).

5. Bereziuk S., Pronko L., Samborska O. The Phenomenon of Political Power in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. № 9 (2). P. 488–500. (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,72 друк. арк. – особистий внесок – досліджено вплив публічної влади на відтворення людського капіталу в сільській місцевості – 0,18 друк. арк.).

6. Pronko L., Kolesnik T., Samborska O. Essence and Concept of Capitalization of Enterprises its Types and Methods of Evaluation. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10 (1). P. 551–560. DOI: 10.14207/ejsd.2021.v10n1p551 (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,45 друк. арк. – особистий внесок – розроблено підходи до оцінки «нематеріальної капіталізації», де ключовим активом виступає інтелектуальна власність та компетенції персоналу – 0,15 друк. арк.).

7. Patyka N., Khodakivska O., Pronko L., Kolesnyk T., Klymchuk O., Kamenschuk B., Zayed N. Approaches To Evaluation Of The Agriculture Competitiveness Level: Empirical Evidense in Ukraine. *Academy of Strategic*

Management Journal. 2021. Vol. 20 (1). P. 1–15. URL: <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/1534> (Scopus) (0,7 друк. арк. – особистий внесок – розроблено індикатори соціальної складової конкурентоспроможності, зокрема рівня добробуту та якості життя сільського населення як основи для збереження трудового ресурсу – 0,2 друк. арк.).

8. Pryshliak N., Pronko L., Mazur K., Palamarenko Ya. The development of the state strategy for biofuel production from agrobiomass in Ukraine. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal*. 2022. Vol. 25 (2). P. 163–178. DOI: 10.33223/epj/150091 (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,7 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтовано необхідність формування нових професійних кваліфікацій для фахівців агроенергетичного сектору – 0,2 друк. арк.).

9. Lohosha R., Prylutskyi A., Pronko L., Kolesnyk T. Organization of the System of Internal Marketing and Marketing of Interaction of Agricultural Enterprises for the Production of Biodiesel Based on Value Chain Analysis. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2023. Vol. 14, № 3. P. 823–841. DOI: 10.14505/jemt.v14.3(67).21 (Scopus) (0,9 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтовано роль довіри та довгострокових відносин між учасниками ланцюга цінності, проведений аналіз інтелектуального капіталу як основи для побудови партнерських мереж у сфері «зеленої» енергетики – 0,22 друк. арк.).

10. Pysarenko V., Pronko L., Pidvalna O., Lozhachevska O., Fastovets N., Ramos O.R. Marketing management of the bioeconomic potential of enterprises and the quality of their innovative products in the post-war recovery strategy. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 6, Issue 59. P. 648–664. DOI: 10.55643/fcaptp.6.59.2024.4637 (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,8 друк. арк. – особистий внесок – досліджено потреби у перепідготовці кадрів для роботи з високотехнологічними біопродуктами – 0,22 друк. арк.).

11. Pronko L., Puzyrova P., Sobchyshyn V., Varava L., Zakharov D., Vynogradova O. Innovative management of labour potential in the digitalization system of financial and economic security of the smart economy. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2025. Vol. 1, Issue 60. P. 554–569. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4694> (Scopus/Web of Science Core Collection) (0,8 друк. арк. – особистий внесок – досліджено потреби у перепідготовці кадрів для роботи з високотехнологічними продуктами – 0,22 друк. арк.).

12. Lohosha R., Lutkovska S., Pidvalna O., Pronko L., Kolesnyk T. Ecological optimisation of vegetable production as a factor of the industry capitalisation. *Agricultural and Resource Economics-International Scientific E-Journal*. 2025. Vol. 11, Issue 1. P. 74-101. DOI: 10.51599/are.2025.11.01.03 (Scopus/Web of Science Core Collection) (1,27 друк. арк. – особистий внесок – досліджено вплив екологічних стандартів на розвиток сільських територій – 0,26 друк. арк.).

Одноосібні монографії або одноосібні розділи у колективних монографіях:
(рекомендовані до друку вченими радами закладів та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаних Верховною Радою України державною-агресором)

1. Furman I., Germaniuk N., Hontaruk Y., Mazur A., Pidvalna O., Krasnyak O., Kubai O., Kvaterniuk A., Lohosha R., Semchuk I., Mazur K., Kolesnyk T., Babyna O., Babyn I., Pronko L., Harbar Z., Skichko N. Management of enterprises of the agro-industrial complex of the economy in the conditions of globalization transformations: Monograph. Boston: Primedia eLaunch, 2021. 354 p. DOI: 10.46299/ 978-1-68564-5106 (16,1 друк. арк. – особистий внесок – розроблено рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК через упровадження інноваційних моделей управління – 0,95 друк. арк.).

2. Pronko L., Bereziuk S. Theoretical aspects of efficiency of management activity of administrative service. In: *Scientific and practical principles of development of territorial communities in the conditions of decentralization of power*: Monograph. Primedia eLaunch, Boston, USA, 2022. P. 116-148. DOI: 10.46299/979-8-88680-820-9.6 (1,9 друк. арк. – особистий внесок – розроблено концепцію «людиноцентричності» в системі управління адмінпослугами – 0,95 друк. арк.).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

(До наукових публікацій, які додатково відображають наукові результати докторської дисертації, належать патенти, підручники, посібники, державні стандарти, промислові зразки, алгоритми та програми, що пройшли експертизу на новизну; публікації історичних джерел, статті в тематичних наукових збірниках, рукописи праць, депонованих в установах державної системи науково-технічної інформації та анотованих у наукових журналах; брошури, препринти; технологічні частини проектів на будівництво, розширення, реконструкцію та технічне переоснащення підприємств; інформаційні карти на нові матеріали, що внесені до державного банку даних; тези, доповіді та інші матеріали наукових конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів, шкіл тощо):

9. Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертаційна робота характеризується логічною послідовністю, зв'язністю та завершеністю викладу матеріалів; чітким формулюванням основних наукових положень, висновків та пропозицій. Дисертація написана українською мовою. Мова дисертації характеризується смисловою точністю, логічністю, дотриманням стилістичних норм і зв'язків у реченні, простотою викладу. В цілому мовне стилістичне оформлення тексту дисертаційної роботи відповідає особливостям писемного наукового стилю мови та узгоджується з вимогами до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

10. Відповідність принципам академічної доброчесності.

Рукопис дисертаційної роботи «Організаційно-економічний механізм відтворення людського капіталу сільських територій» перевірено на плагіат програмним засобом StrikePlagiarism. За перевіркою посилань комп'ютерною програмою визначено наявність окремих співпадінь з власними публікаціями, термінологією, посиланнями на бібліографічні джерела інформації, загальноновживаними словосполученнями.

Під час вивчення матеріалів дисертації, аналізу наукових публікацій автора не було виявлено ознак порушення академічної доброчесності, а саме академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації результатів дослідження. Таким чином, дисертаційна робота Пронько Л.М. визначається

самостійною оригінальною працею та не містить порушень академічної доброчесності.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Дисертаційне дослідження на тему «Організаційно-економічний механізм відтворення людського капіталу сільських територій» повністю відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, оскільки зміст, методологія, об'єкт, предмет та основні результати роботи узгоджуються з її науковими напрямками.

У дисертації досліджуються проблеми та закономірності відтворення людського капіталу сільських територій, механізми та інструменти формування цілісної системи інноваційного забезпечення розвитку громад, механізм забезпечення синергетичного ефекту і формування нової якості людського капіталу – компетентного, цифрово включеного, здорового та резильєнтного, що безпосередньо відповідає ключовим положенням спеціальності

У роботі обґрунтовано теоретичні засади інституційний підхід до державного регулювання відтворення людського капіталу сільських територій, обґрунтовано доцільність використання інструментарію оцінювання людського капіталу сільських територій шляхом розроблення комбінованої методики, яка поєднує статистичні та індексні розрахунки, просторовий (ГІС) аналіз, соціологічні та експертні методи, що дає змогу комплексно відображати як кількісні параметри, так і якісні детермінанти розвитку людського капіталу в територіальних громадах, що відповідає предмету економічної науки за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Таким чином, зміст дисертації є релевантним напрямку спеціальності, забезпечує її подальший розвиток та робить внесок у вирішення актуальних завдань економіки та управління підприємствами сфери гостинності.

ВИСНОВОК

Дисертація виконана Пронько Людмилою Миколаївною на тему «Організаційно-економічний механізм відтворення людського капіталу сільських територій» є завершеним науково-дослідним дослідженням. Отримані результати є нові і оригінальні та мають науково-теоретичну і практичну цінність.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повністю, мети дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, задекларовані здобувачкою, містять наукову новизну. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Наукові положення, висновки та підходи повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на наукових конференціях. У публікаціях здобувачки відображені всі положення дисертації. Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження Пронько Людмили Миколаївни на тему: «Організаційно-економічний механізм відтворення людського капіталу

сільських територій» відповідає всім вимогам п. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 року № 1197, наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», які висуваються до докторських дисертацій, і рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності — 08.00.03 — економіка та управління національним господарством.

Результати дисертаційного дослідження Пронько Людмили Миколаївни на тему «Організаційно-економічний механізм відтворення людського капіталу сільських територій» та представлених публікацій, обговорено і схвалено на засіданні кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії факультету менеджменту та права Вінницького національного аграрного університету (протокол № 7 від 27 листопада 2025 р.).

**Голова міжкафедрального семінару
з попереднього розгляду дисертацій факультетів:
обліку, фінансів та аудиту; економіки, інформаційних
технологій та сфери обслуговування;
менеджменту та права, рецензент — д.е.н.,
професор, завідувач кафедри
фінансів, банківської справи та страхування**

Лариса ВДОВЕНКО

**Рецензент — д.е.н., професор, професор
кафедри бізнесу та сфери обслуговування**

Олена ГОЛОВНЯ

**Рецензент — д.е.н., доцент, професор кафедри
економіки та підприємницької діяльності**

Анна ДЮК

**Секретар міжкафедрального
семінару — доктор філософії з економіки,
доцент, доцент кафедри адміністративного
менеджменту та альтернативних джерел енергії**

Юлія ОХОТА